Contributed by M. Lievens
woensdag, 05 januari 2005 - Last Updated vrijdag, 25 mei 2007

In de zomer begon het patronaal offensief ter voorbereiding van het sociaal overleg in het najaar. De patroons wilden de krijtlijnen van het debat uitzetten, door eisen voor de 40-urenweek, de jaarlijkse herzienbaarheid van de akkoorden, de versoepeling van de overuren enzovoort. Terwijl in een niet zo ver verleden het de vakbonden waren die eisen stelden, en het patronaat en de regering moesten reageren, werden de rollen nu omgekeerd. Lange tijd bleef het stil aan syndicale zijde. Het duurde een hele tijd voor de grote vakbonden met gemeenschappelijke tegeneisen op de proppen kwamen voor het sociaal overleg.

Dat overleg kwam al snel muurvast te zitten: de patroons weigerden elke loonopslag boven de index en eisten extra flexibiliteit. Ze willen het aantal overuren op jaarbasis optrekken van 65 naar 175, waarbij voor de eerste 130 geen fiat van de vakbondsdelegatie in het bedrijf nodig zou zijn. Onaanvaardbaar, vinden de bonden terecht. Ook een loonsverhoging moet mogelijk zijn: de Belgische economie groeide met 2,7 % in 2004. De 30.000 grootste bedrijven verdubbelden het afgelopen jaar hun winst tot een recordbedrag van 27,8 miljard euro!

De betoging in Brussel op 21 december die volgde op de patstelling, was vooral bedoeld om de druk van onderuit te kanaliseren. Velen aan de basis wilden actie tegen zoveel patronale arrogantie. In Charleroi betoogden op 13 december al 6000 mensen tegen de eisen van de patroons, de werknemers van AGC-Automotive (ex-Splintex) op kop. De opkomst in Brussel was dan ook massaal: meer dan 50.000 mensen trotseerden de koude. Her en der werd ook gestaakt: bij Van Hool werd een 24-urenstaking georganiseerd, ook bij Ivago en De Lijn in Gent en nog in enkele andere bedrijven werd het werk neergelegd. Ook delegaties van de non-profitsectoren en de openbare diensten waren op het appel. De kiemen zijn daarmee aanwezig om het verzet tegen de neoliberale eisen te verbreden. Niet enkel de lonen en de flexibiliteit, maar ook de aanvallen op het brugpensioen en de sociale zekerheid houden de mensen bezig. Onderhuids leeft vooral de weerzin tegen de steeds maar stijgende werkdruk. Tal van bordjes en spandoeken tijdens de betoging eisten dan ook het behoud van het brugpensioen. In het voorjaar wil de regering daar de discussie over beginnen. 21 december is mogelijk dus maar het begin van een hete winter en voorjaar.

Toch is dat niet zomaar gegeven. Er zal aan vakbondszijde meer gedaan moeten worden dan af en toe wat stoom af te laten in een nationale betoging. Hoe het sociaal overleg zal aflopen, is op het moment van dit schrijven nog niet duidelijk. Het heeft in elk geval geen zin 'tegen elke prijs' tot een cao te komen als die als dwangbuis rond de syndicale militanten gaat functioneren. De kans is reëel dat de regering tegenover de geblokkeerde situatie een compromis uit de hoed tovert met een matige loonsverhoging in ruil voor meer flexibiliteit. De regering kan met meer lastenverlagingen voor overuren over de brug komen, terwijl de patroons zouden kunnen instemmen met de voorafgaandelijke goedkeuring van de vakbonden bij de toepassing van de overuren.

Toch maakt het perspectief van het komende debat over de eindeloopbaanproblematiek en over de financiering van de sociale zekerheid dat het wat moeilijker zal zijn dan gewoonlijk om de stuwing van onderuit te kalmeren. Daarvoor is de ongerustheid te groot. Op 21 december hebben de bonden ruimschoots bewezen dat ze in staat zijn om te mobiliseren. Het patronaat moet deze krachtsverhouding onder ogen zien. Het komt er nu op aan die capaciteit verder te verzilveren. Daarvoor zijn twee zaken noodzakelijk. Ten eerste moet de vakbeweging uit de loopgraven komen en haar defensieve positie overstijgen. Een eigen tewerkstellingsplan, met offensieve eisen rond arbeidsduurvermindering (ADV) en openbare investeringen moet opnieuw de agenda en het maatschappelijke debat bepalen. Aan de hand van deze eisen kan de huidige dynamiek ook verbreed worden naar de overheidsbedrijven zoals de Post en de NMBS die door privatisering bedreigd zijn, of de non profit sector.

Ten tweede is een campagneplan nodig dat getuigt van de wil om te mobiliseren en om te winnen. Er moet een echte sensibiliseringscampagne op poten gezet worden rond alternatieve eisen en voor gemeenschappelijke intersectoriële acties. Om de strijd vooruit te helpen moeten aan de basis

regelmatige intersectoriële militantenvergaderingen worden gehouden mét beslissingsmacht om collectief de eisenbundels voor te bereiden.

Nationale betogingen zonder te staken volstaan niet om het patronaal offensief te stoppen. Daarvoor is een 24-urenstaking nodig voor een eigen tewerkstellingsplan!